

v stenah, veliko pa je tudi mastnic. Že v zgornjem delu preloma se voda, potem ko se z vrha požene v majhnih slapovih čez dvojni skok, stisne čisto na našo desno, pod skalno steno, v tenak curek vode, ki je ta grapa ne premore toliko kot sosednje.

Nekoliko naprej od vrha preloma prečka grapo prek kamnitega mostička stara, opuščena stezica, ki ji nekoliko višje dela družbo novejša cesta. Ko prekoračimo obe, se spet pojavijo gladke plošče, prek katerih se voda podrsava v manjših slapičih. Pojavi se tudi še čisto pravi slap, kakšnih sedem metrov ga je in ima dva curka. Vodo namreč razpolovi lep lehnjakov stebriček, ki se je prisolnil na sredino skalne stopnice. Ploščate skale so tudi še zgoraj, va-

nje pa je vrezanih polno drobnih žlebičkov. Prav za konec našega obiska in za lepo slovo od samotne grape nas pričaka še star, odlično ohranjen mlin. Ima še čvrsto, z mahom obraščeno kolo, v hišici pa vse, kar je potrebno za mletje. Zato je tudi zaklenjen - morda ga kdaj spet oživijo. Zgoraj je zajezitev, iz katere vodijo ostanki korita, po katerem je bila voda napeljana na mlinsko kolo. Voda, kolikor je še je, je sicer tudi tu še živahna, vendar je vse več grmovja in grapa ni več izrazita. Poslovimo se od nje in se usmerimo levo, proti travnikom nad Makucem. Ko naletimo na cesto, gremo lahko desno od Makuca in mimo Hlipovca po robu dol v Krtovše. Sam sem jo raje ubral levo po cesti čez grapo tja proti Gorenji Trebuši.

27. AVGUSTA 1992, JAVORNIK, 1240 METROV NAD MORJEM

POLETNA NOČ

RAFKO TERPIN

V malinovju sem čepel debelo uro. Sonce se je nagnilo čez izpostavljen obronek, v mojo rupo so se spotegnile tople poletne sence. Za prve obrobne krošnje se je vgnezdila prijetna skrivnost. Mušice niso imele nobenega opravka z gozdno tišino. Med obloženimi vejami zrelih in manj zrelih plodov so se spravile na moje skoraj nago telo in me na gosto opikale. Ena me je v popek. Hitel sem napolniti kanglico. Eno že moram, sem si dopovedoval, druga lahko počaka na jutri.

Zgodilo se je.

Naložil sem kramo na hrbet in se potegnil ven iz zelene rupe. Še sem lovil vroče sonce in ono mene. Na ovinkih tam nad Polharjem me je prav sekalo po plečih. »Ti nerga,« sem mu jih klatil, »do konca ne odnehaš, a?« Polhar je že spal, zvezdogledov nad njim ni bilo čutiti. Svetel dan je še stal nad Vodiciami. Sv. Duh se je prav kopal sredi luči.

MISLI NA NEKI MINULI AVGUST

Na Javornikov vrh sem se spravil kar po južnem grebenu. Z obrobja hribovskega pašnika sem stopil v prvo vrsto strnjene bukovja. Na odprtem, tik pod vrhom, so mi dušo preplavile plavine. Širne in globoke so me vzele vase. Kdove kje so se vtopile v umazan oranž, pod katerim so se v lilasto sivino potunkali gozdnati grebeni. Povodenj mehkega mrča je skrila vrhove in doline. Pomagati si bom moral s sanjami, sem bil trden, ko sem lezel na razgledni stolp vrh hriba. Čakal je tam. Bukove krošnje v soseski so se že bile ogolile, težek, nezrel žir je upogibal seje.

Tako! Zdaj boš moja - javorniška noč! Tu te počakam, tu te zalovim in izpijem! Prvi podiček bo spalnica, tu si razgrnem vrečo. Drugi podiček nad krošnjami bo bivalna soba; tam, se smejem, bom bral, škilil na teleškil in se pomenkoval s svojimi. Tako bo. In večerjal bom. Privoščil si bom le stežka obvarovani pir pa polfikar bom romantiko sončnega zahoda in vzhoda.

Tako, pribijem. Brezvetrja ni čutiti. Moje leseno gnezdo je zalebdelo v prostoru plavega.

27. avgust! Moj sine ima danes devetnajst let. Nisem prepričan, da bi me povsem resno jemal, če bi mu namignil na leto 1973. Zdaj je že sam svoj, nekaj korakov mu še manjka do staršev. Se bo že zgodilo. Bova potrpela.

Tistega dne, ko smo ženo odrajtali v porodnišnico, sem bil opletav. Ves dan skoraj nisem vedel, čigav sem. Vsi režanci so me bili polni, zdaj sem objemal tega, zdaj onega. Kako je že bilo? Da, s kavča mi je dala vedeti: Zdi se, da zdaj pa bo! Alabot! In sem jo vzdignil. Poskušala sva si narediti prijazno vožnjo v Ljubljano. Koliko dobre volje je imela v sebi ta moja ženska! Noč je počrnela pozneje...

Na zgornjem podičku srebam zlato pivce, plohi so gorki od dolgega dne. Neznansko dobro mi je. Na blagem vetrčku ni muh. Sonce ima še dva metra do bukvcv. Sedem proč je, skoraj firklc na osem. Pirmatova kočja je svetla in tiha. Prazna. Čez Javornik je zadihala jesen. Blag topel vetrčič se je prismukal z laške strani. Nekaj moram potegniti nase.

Ti pob moj! Saj nisem vedel tistega hudega dne, da te čakam. Trpel sem s tvojo mamo, fant, veš, skoraj nič nisem mislil nate. Nič! Veš, vsa hiša je dišala le po tvoji mami!

TEMINA MED DVEMA ZARJAMA

Vem, tisti temni, visoko povzdignjeni mrč se bo spustil. Prej ali slej bo odnehal. Triglav že gleda ven. Mora biti prvi. Kakšni gozdovi: okrog mene samo bukovje, iznad Lomov in tja proti Hrušici je več smrekovine. Krn se lušči. A ga viš! In Batognica, Rdeči rob, dragi Peski!

Nič mi ne manjka. Grincam habanco in paradiznik z domačega vrta. Kapljico zlagoma srkam. Ženo imam na seminarju nekje na Kranjskem, sine ima devetnajst let. Na javorniškem razglednem stolpu (1240 m) čakam noč. Bogatin sem. Ta trenutek, se režim, je prav trapasto imeti tako tlačanski priimek kot je moj!

Noč pride sama od sebe. Plohi so kar topli. Kako prijajo mojemu križu! Špičeje in Rjavina sta stopila iz zadržanosti. Golaki so blago izostrili grebene. Goveji zvonci v Lomeh mi intonirajo dihanje in bivanje. Motorka ima komaj kaj drugačen glas. Rumeno, zlato, kje si? Le podahni, le podahni, potrpežljivost je mati modrosti! (Tisočkrat sem jo slišal.)

Glej, zdaj sta zunaj še Kočna in Grintovec. Za celo družbo jih je že. Počikal sem habanco. Počedil sem za sabo in posteljo sem tudi pogrnil, preden se stemni. Sonce kar pojema. Bo še vetrič utihnil? Stari se je že docela izprsil. Velika bela ptica leti čez Vodice. Zakaj je bela? Je galeb zašel s poti? Hribi so gladki, kot bi ušli z mojih platen. Kaj tudi brnijo? Čičik, čičik! se v bukovju pod mano oglašajo ptička. Z ajdovske strani toplo vleče, zvonci v Lomeh so utihnil, živali so torej poskrili.

Ne, sine, na tvojo mamo sem mislil tedaj, res, ne zameri, ničesar drugega ni bilo v meni. Otroci se rodite po svojem rojstvu.

Enajst do osmih. Sonce je šlo. Zdaj se bo celo dan nad črnimi gozdovi sprevrgel v noč, to bo

pač počitek. Naj si še oči oddahnejo. Po dolinah še ni luči. Nekaj glasov se potepa z vršnim vetrom. Od kod so se vzele te rdeče? Mrč je sedel v doline in jim naredil prostor. Vzhodna stran se je unesla, obrisi domačih gora so se izostrili, a na zahodu je vse rdeče. Golaki so se zatolkli v škrlat. Strašno je. Krajina je otrpnila, v dolinah je zgolj tema. Grebeni se rišejo bolj in bolj, zdaj, na noč, so le prišli do besede. Zmeren veter jim dela potuho.

Poglej, sine! Kakšna široka, široka svoboda! Biti sam z nebom in gozdovi je prešernost brez meja. Dobra družba prija. Smeješ se resnim stvarjem, hvališ neumnost, mežikaš kakor te je volja, sam vlečeš plotove med dobrim in manj dobrim, skačeš z ojnec, bzikaš čez galendre, pošiljaš sebe v maloro, blebečeš, piješ dan, lokaš noč...

ČEZ NEBO PIKAJO ZVEZDE

Firkle na devet je. Gozdovi so ušli, le sredi živahne misli so pustili žgečkljivo sled. A nebo je zgovorno, z neznanskim zamahom so se slikarsko zblizale barve in luči. Obsut z nočnim mirom glasno zapojem. Katero? Mar ono zanosno - Imam tri ljubice?

Pet do pol devetih. Še zadnji dias. Stolp pod mano se rahlo tresne. Na spodnji ploščadi me čaka vreča. Ob trije na devet ne vidim ničesar več. Vse zgodbe so povedane in poslušane. Spustim se po lojtri. Deset do devetih. Ležim vznak, pojem pesmi iz starega kaplaškega repertoarja, a čez nebo pikajo zvezde: rdeče, rumene, turkizne, bele. Kakor gledam - tako jih vidim. Na lice mi prinese osušen bukov list. Kako glasen! Zaspim sladko in praznično. Devetnajst mladih pombadi me poboža po ličku, na očke mi pritisne ljubčka. Zvezde me zagrnejo. Njihov plašč je brez teže.

HOJA IN PLEZANJE NA LEPO, NEVARNO MEJNO GORO

SONČNI ZAHOD NA MATTERHORNU

FRANCI HORVAT

Ponedeljek, 10. avgusta, je naš dan, ko naj bi odšli proti Matterhornu, pred tem pa v Dolomite: **Božo** in **Blaž Razlag** ter moja malenkost. Prednost te naveže je, da se dokaj dobro poznamo, slabost pa, da smo trije.

Nekaj čez sedmo je Božo tu in že drvimo proti Gradcu, nato v Celovec, Beljak in Špital do Silliana na avstrijsko-italijanski meji, v Cortino d'Ampezzo pa prispemo popoldne čez prelaz Misurino. Ker si je Božo že prej ogledal, kje bomo prenočevali na Misurini, smo se vrnili na to sedlo. Zame je našel napušč, ki mi je nudil

zavetje pred dežjem, Božo in Blaž pa sta prenočila v avtomobilu.

Že okoli šeste se odpeljemo proti koči Auronzo. Še sanja se nam ne, kako se bo ta dan oziroma plezanje zavleklo. V Veliki Cini imamo namen preplezati Dibonov raz. **Tine Mihelič** opisuje elegantnost in izpostavljenost raza. Le dolžina me je malce plašila: smer je dolga 500 metrov, kar ni malo za trojno navezo. Že iz vodnika mi je znano, da bo prvih 120 metrov najtežjih. Zato plezam počasi in preudarno. Prvi raztežaj je kratek in teče po počni na poličko. Nato se stena postavi še bolj pokonci, ponekod smer pelje povsem po razu. Raztežaj sledi raztežaju, ska-